

Pokot, 2017

Žiga Brdnik

Žanrska zmešnjava brez rdeče niti

Pokot

leto 2017

režija **Agnieszka Holland, Kasia Adamik**

država **Poljska, Nemčija, Češka,**

Švedska, Slovaška

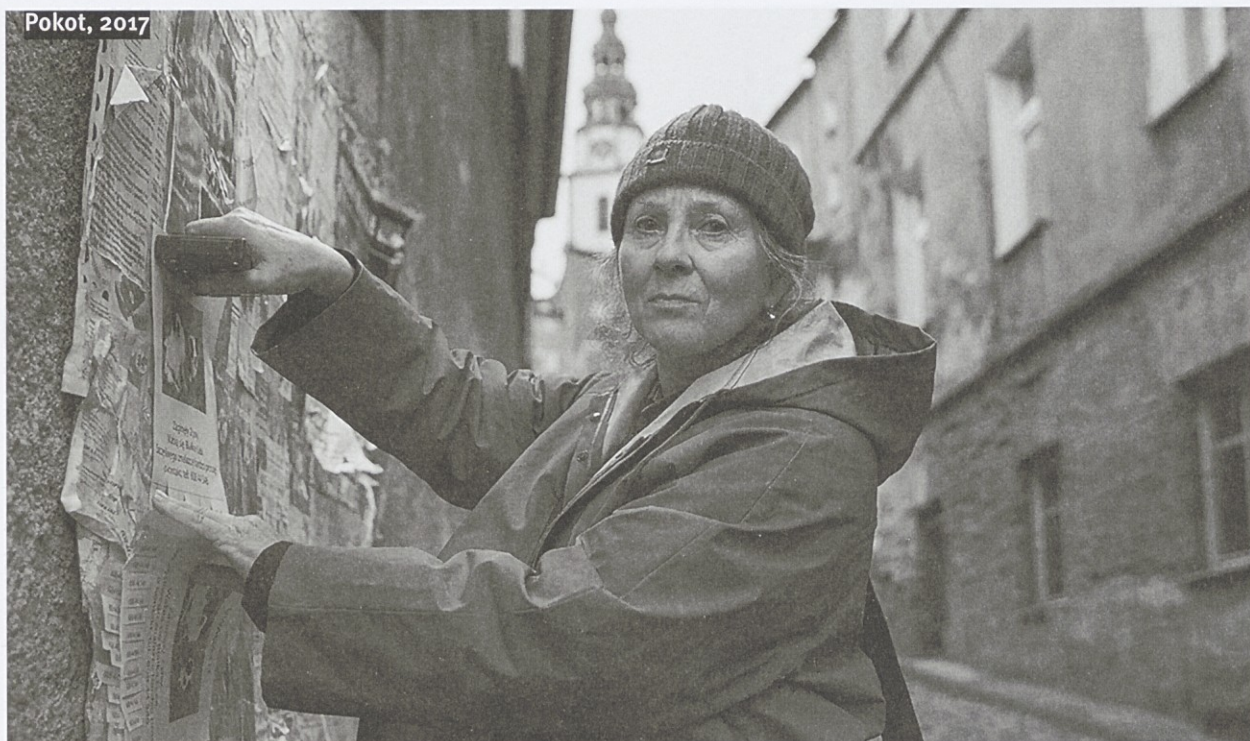
dolžina 128'

»V meni vedno poteka boj med državljanke, ki se zavzema za spremembe, in režiserko, ki se želi izogniti temu, da bi preveč zdrsnila v politiko in tako izključila umetniški izraz,« je v Motovunu, kjer je kot prva filmska ustvarjalka prejela prestižno nagrado Maverick – namenjeno najbolj svobodnim in kritičnim duhovom filmskega sveta – povedala Poljakinja Agnieszka Holland. Avtorici gre pritrditi, da mora v luči vedno bolj nejasne prihodnosti človeštva in vedno večjih političnih ter ekoloških težav, ki ga pestijo, evropski film postati bolj angažiran, zanimivejši za širše občinstvo, manj konformističen ter politično bolj nekorekten. A prav pri njenem najnovejšem filmu **Pokot** (2017) oziroma Sled,

ki ga je režirala s hčerko Kasio Adamik in predstavila v Motovunu, ji to ne uspeva najboljše, saj se prav napetost med njenima poslanstvoma aktivistke in filmarke nikoli zares ne zlije v delujočo in prepričljivo celoto.

Začetek filma vsekakor obeta shrljivo, napeto, psihološko globoko in misteriozno eko grozljivko, ki jo Hollandova z lastnimi besedami opredeli kot »anarhistični eko-triler«. Dih jemajoči, s primerno temačno glasbo podkrepljeni posnetki skrivnostnega, z meglicami prekrita poljskega podeželja, po katerem se v temnih kotičkih vedno smukajo živali, gledalcu poženejo mravljinke po koži. Suspens je po nekaj uvodnih kadrih že krepko zgrajen, in ko se začno odvijati prvi zapleti s skrivnostnim izginotjem psov glavne akterke filma Duszejko in smrtjo njenega sosesa, je vse pripravljeno, da se misterij začne zapletati in razpletati. A takrat se v igro nekako nerodno vplete »anarhistični« element, ki ga omenja Hollandova. Ostarela hipijevka in ekscentrična upokojenka, ki vaške otroke občasno poučuje angleščino, se izkaže za zagrizeno borko za pravice živali in upornico sovaščanom, obsedenim z lovom, med katerimi so tudi župan, župnik, policijski komandir in drugi.

Do sem nič narobe. Boleča odtujenost, krute besede, s katerimi ponižujejo živali v manjvredna bitja, ki si jih človek kot božji izbranec mora podjarmiti, in hladnokrvne reakcije na brutalen krivolov so učinkovito prikazane z detajli njihovih ust, ki očitno žlobudrajo bedarije. Hollandova je v pogovoru v Motovunu poudarila, da je želela nasproti

desničarskemu patriarhatu, ki ga politično podpirajo konservativci, ideološko pa cerkev, postaviti močno, samosvojo in rahlo blazno žensko. A upor protagonistke je vse prej kot argumentirano anarhističen. Žaljivke, nebrzdana jeza, histerični in neučinkoviti napadi na lovce in policiste ter za lase privlečeni pasusi o astroloških znamenjih, ki naznanjajo smrt krivcev ter konec *statusa quo*, jo prikažejo kvečjemu kot zagrenjeno starko, ki je zaradi neizživetih uporniških sanj postala rahlo blodnjava. Še posebej takrat, ko začne policijo prepričevati, da so se lovci maščevali živali same.

Igralka Agnieszka Mandat sicer opravi solidno delo pri portretiranju tragikomične junakinje, a je lik sam po sebi že karikatura prav takšne ženske, kot jo je Hollandova želela prikazati. Duszejko veliko bolj kot ruši prav potrdi ukoreninjeni stereotip patriarhata, da so samosvoje in uporniške ženske histerične, zafrustrirane in blazne starke, ki se jim je najbolj pametno izogniti ali jih povsem ignorirati. S tem pa drastično pade tudi prepričljivost filma, ki v zgodbi, naraciji, dialogih in razpletu sloni prav na osrednji protagonistki. V drugi polovici se iz temačne srhljivke delno prevesi celo v romantično dramo, predvsem pa se izteče v nerazumljivo pravljичen konec, kjer vsi živijo srečno do konca svojih dni, Duszejko pa se spremeni v skoraj pravljичno bitje, ki nenadoma izgine. Drugi liki, razen soseda Matoge, ostanejo zgolj priveski njene zgodbe, zato ji tudi ne morejo veliko dodati, razen nekaj zanimivih, a nepovezanih drobcev.

Če je avtorica želela posneti gledljivo kriminalko z angažiranim sporočilom ali globoko eko srhljivko, ji ne eno ne drugo ni v celoti uspelo, saj se ni nikoli dokončno odločila, kateri od obeh polov bo njena rdeča nit in nosilni steber filma. Tako je nastala žanrska zmešnjava, ki na koncu ne prepriča. Lahko bi se iztekla kot Hitchcockovi **Ptiči** (The Birds, 1963), ki iz nezavednega napadejo idilično vasico, kar nakazuje predvsem tesnobni začetek filma *Pokot*, ali kot solidna misteriozna kriminalka s feminističnim podtonom, kjer se glavna akterka v nemočnem boju proti patriarhalnemu šovinizmu do narave in žensk zateče k ekstremnim sredstvom. S tem bolj kot kritika *statusa quo* in družbe, v kateri živimo, izpade kot pokazatelj prav tiste intelektualne in umetniške nemoči evropskih avtorjev, na katero je opozorila tudi Hollandova sama. **E**